

Geliş Tarihi: 12/11/2021

Kabul Tarihi: 19/12/2021

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDAKİ İSİM-FİİLLERİN ÖĞRETİMİ¹

Hakan YALAP *
Mürüvvet Naz AKGÜL **

ÖZET

Fiilimsiler, Türkçenin sentaksında önemli bir yer tutar. Yeni bir dil öğrenirken ya da anadilinde öğretilmesi zor ve önemli bir konudur. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için hazırlanan ders kitaplarındaki isim-fiillerin konu anlatımı bölümü ayrıntısız, Türkçe öğrenenlerin konuyu zor anlayabileceği biçimde anlatılmıştır. Ayrıca örneklerin eksik olduğu, bazı kalıpların verilmemesi ve her ek için ayrı ayrı değil bütün eklerle beraber örnekler verildiği görülmektedir. Eklerin ayrı ayrı öğretilmemesi öğrencilerde cümle kurma, ekin hangi amaçla kullanıldığı konusunun anlaşılmasında zorluk yaratabilir. Yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanmış bazı kitaplar da bu zorluğu gidermek konusunda yetersiz kalmaktadırlar. Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki isim-fiil konu anlatımları doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiştir. Kullanılan kaynaklardaki eksiklikler ve olumlu yönler tespit edilmeye çalışılmıştır. İsim-fiiller konusunun Türkçe sentaksında önemli bir yere sahip olması ve yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenenlere yönelik öğretiminin önemli olması nedeniyle araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yabancılar Türkçe Öğretimi, Dil Bilgisi, Fiilimsi, İsim-Fiil, Master Konu Anlatımı.

TEACHING INFINITIVES IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE BOOKS

ABSTRACT

Verbals have an important place in the syntax of Turkish. For this reason, it is a difficult and important subject to teach while learning a language. In the textbooks prepared for teaching Turkish to foreigners, the teaching of infinitives is explained in detail that even native speakers can hardly understand. In addition, it is seen that the examples are missing and examples are given together with all the annexes, not separately. Not teaching the affixes separately may create difficulties for students to understand the subject of forming sentences and for what purpose the affix is used. Some resources prepared for teaching Turkish to foreigners are also insufficient to overcome this difficulty. In this study, infinitive subject expressions in the textbooks used in teaching Turkish as a foreign language were examined. The deficiencies and positive aspects of the resources used have been identified. Based on this study, a sample infinitive subject expression was created. The areas of use of infinitives and the way of making sentences should be taught, and in which situations and where the suffixes will be used and what they do should be explained in detail with plenty of examples.

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, Grammar, Verb, Noun-Verb, Infinitive Subject Expression

GİRİŞ

¹Bu makale, Doç. Dr. Hakan Yalap danışmanlığında hazırlanan "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki İsim-fiillerin İncelenmesi ve Öğretimi" adlı tez ışığında hazırlanmıştır.

* Doçent Doktor, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, hakanyalap@newschir.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0300-2741

** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi, nazakgul5@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6476-3950

Tarih boyunca insanların çağa uyum sağlamak, seyahat etmek, insanlarla iletişim kurmak, eğitim almak ve benzeri sebeplerle dil öğrenmesi zorunluluk hâline gelmiştir. Dil öğreniminde dil bilgisinin önemi yadsınamaz. Özellikle ülkemizdeki yabancı uyruklu öğrencilerin, ülkemize eğitim amaçlı gelen üniversite öğrencilerinin çoğalması, yabancılara Türkçe öğretimindeki soru ve sorunların artmasına neden olmuştur. Bu durum Türkçe öğretimindeki çalışmaları daha da gerekli hâle getirmiştir. Türkçeyi öğrenecek hatta Türkçe akademik eğitim alacak olan öğrencilerin iyi bir Türkçe eğitimi görmeleri, Türkçenin dil bilgisi kurallarına hâkim olmaları gerekmektedir. Bu durum Türkçe ve dil bilgisi öğretiminin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Firdevs Güneş (2013:73)'in aktarımına göre, Jean-Pierre Cuq, dil bilgisi tanımlarında vurgulanan görüşleri dört grupta toplamıştır. Buna göre dil bilgisi;

- Bir dili doğru konuşmak için oluşturulan düzenleyici ilke ve kurallar bütünü,
- Bir dilin ilkelerini inceleyen eğitsel etkinlikler, doğru konuşma ve yazma sanatı,
- Dilin iç işlevleri üzerine geliştirilen bir teori ve aynı zamanda gözlem aracı,
- Dile ilişkin öğretilen açıklayıcı, süreçsel ve koşul bilgileri (Cuq, 2003) olmaktadır.

Bu nedenle dil bilgisi öğretimi yabancı dil öğretiminin vazgeçilmez bir alanıdır. Nasıl ki dil sadece dil bilgisi kurallarıyla öğrenilemez ve iletişim kurulamazsa aynı şekilde sadece okuma, yazma, konuşma, dinleme becerileri kullanılarak da öğrenilemez, eksik kalır.

Chomsky, dil bilgisini bir dilin teorisi olarak düşünülebileceğini açıklamaktadır. Bu yüzden yabancı dil öğretmenler için dil bilgisi, dil öğretiminin vazgeçilmez bir parçası olmaktadır (Chomsky,1965'ten Akt. Wang, 2010). Dil öğretiminde dil bilgisi önemsenmesi gereken bir konudur. “Dil bilgisi, temel becerilerini daha doğru ve etkili bir şekilde kullanmayı destekler. Sıradan, günlük bir konuşma için dil bilgisi gerekmez. Fakat daha edebî, retorik gerektiren bir konuşma için dil bilgisinin öğrenilmesi gereklidir” (Sudhakar ve Farheen, 2015). Benhür (2002), “Türkçe gibi istisnalar yok denecek kadar az olan bir dilin eklemeli dillerden olması da düşünüldüğünde dil bilgisi öğretimi oldukça büyük önem taşımaktadır ve Türkçenin öğretimini kolaylaştıracaktır” diyerek yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisinin ne kadar önemli olduğunu açıklamaktadır. Nasıl ki dilin altında yatan esas yapıyı araştırmadan tanımlamak olanaksız ise, bir dilin dil bilgisini etkili bir şekilde çizmeden öğrenmek de olanaksızdır (Batstone, 2008: 4). Bu açıklamalardan da görüldüğü üzere dil öğretiminde dil bilgisi çok önemli bir yere sahiptir.

Larsen-Freeman (2014), dil bilgisi yapılarını; biçim, anlam ve kullanım olmak üzere üç boyutta değerlendirmektedir. Biçim, dil bilgisi yapısının ne olduğunu anlamaya yöneliktir. Örneğin sıfatın, yapım ekinin, eş sesli kelimenin ne olduğunu bilmek biçimle ilgilidir. Bu yapıların ne işe yaradığı, cümledeki anlama katkısını fark etmek anlam ile bu yapıların bir metin içerisinde nasıl kullanılacağını bilmek ise kullanımla ilgilidir. Dil bilgisi öğretiminde sadece biçime odaklanmak, dil bilimsel yapıların işlevine ve kullanımına önem vermemek dil bilgisini öğretimi sıkıcı ve ezberci yapacaktır. Dil bilgisi öğretim sürecinin sonucunda, bireylerin dilin kurallarını bilinçli bir şekilde öğrenmeleri, analiz etmeleri ve bunları yazılı ve sözlü dile uygulamaları beklenmektedir. Ellis (2002: 18, 19) dil öğrencilerinin öğeleri, sözcükler ya da kalıplaşmış düzenleri öğrenerek başladıklarını ve bunları bağlayarak, bağlamsal olarak anlam ileten dizi oluşturarak sıraladıklarını belirtmektedir.

Gürbüz ve Güleç (2016) Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin, öğrenme sürecinde en çok zorlandıkları konulardan birinin dil bilgisi olduğunu söylemektedirler. Alyılmaz, Biçer ve Çoban (2015: 335) 'ın çalışmasında da Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin, dil öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunlar arasında dil bilgisinin bulunduğunu belirtmektedirler. Bu nedenlerle Türkçenin öğrenilmesinde dil bilgisi öğretimi büyük önem taşımaktadır.

Türkçenin yabancı dil ve anadili olarak öğretiminde dil bilgisi öğretimi, bir beceri kazanımı olmasa da bütün becerileri (okuma, dinleme, konuşma, karşılıklı konuşma, yazma) destekleyen bir zorunluluktur. Yazarken konuşurken dil bilgisi kurallarının öğretiminden kaçınılması zordur. Bu nedenle dil bilgisi kitaplarında yeteri kadar açıklanmayan ya da yabancı bir öğrenci için ileri seviyedeki bir dille açıklanan bazı kuralların tekrar ele alınıp üzerinde çalışılması gerektiği düşünülmektedir. Dil öğretiminde amaç; dinleme, konuşma, karşılıklı konuşma, okuma ve yazma becerilerinde bireyi yetkin kılmaktır. Bu becerilerin kazandırılması ve etkin bir şekilde kullanımının sağlanması için becerilerle birlikte dilin kurallarının başka bir ifadeyle dil bilgisi konularının da öğretilmesi gerekmektedir (Melanlioğlu, 2012). Dil bilgisi kurallarıyla ilgili açıklama yaparken öğrenciyi bağlam ve mantık izah edilmediği durumda öğrenci, metinleri ve yapıları anlamakta zorlanmaktadır. Bir dili ana dili olarak bilen bir okurla başlangıç düzeyinde yabancı dil öğrenen bir okurun aynı metinden benzer şekilde yararlanabileceklerini söylemek mümkün değildir. Kısa ve karmaşık olmayan cümleleri anlayabilecek düzeyde dil bilen bir öğrenciyeye sunulacak metinler alt düzeydeki öğrencilerin de anlayabilecekleri şekilde düzenlenmiş olmalıdır (Nurlu ve Kaya, 2017). Metinler, etkinlikler, konu anlatımlar öğrencilerin düzeylerine uygun olarak anlayabilecekleri düzeylerde ve bol örnek verilerek yapılmalıdır.

Ellis (2002: 15) ikinci dil öğrencilerinin özellikle de yetişkinlerin dili doğal bir şekilde öğrenmek için yeterli olanakları olsa bile dil bilimsel edincin ileri düzeylerinde başarısız olduklarını belirtmiştir. Ellis'in araştırmasına göre bunun önemli sebepleri vardır.

1. Yaş: Yabancı dil öğrenenler bir kez “kritik dönem”i (dilbilgisi durumu için yaklaşık 15 yaş) geçtiklerinde, tüm dil bilgisel edincin edinimi artık olası değildir.

2. İletişimsel yeterlilik: Yabancı dil öğrenenler, hedef dil kurallarını edinmeden iletişimsel gereksinimlerini giderebilirler.

3. Girdi için sınırlı olanaklar: Araştırmalar, yabancı dil öğrenenlerin sınıfta maruz kaldığı dilsel çevrenin sınırlı olabildiğini göstermektedir.

4. Olumsuz geri bildirim eksikliği: Bazı dil bilgisel yapıların olumlu girdiden edinilemeyeceği söylenmektedir.

Öğrenenlerin/öğreticilerin bu sebepleri bilmesi, öğretirken/öğrenirken bu durumlara dikkat etmesi dili öğrenme isteklerinin ve çabalarının uzun süre korunmasına yardımcı olacaktır.

Banguoğlu (1990)’na göre ise gramer dili iyi kullanma sanatını öğretir. Düşünceyi, duyguları daha düzgün ve tam olarak anlamamıza/anlatmamıza yardım eder. Dil bilgisi sayesinde daha doğru ve mükemmel düşünmeye alışırız. Bu bilgi dil düzeninin koruyucusudur. Bu nedenle dil bilgisi öğretiminin tam olmaması iletişim eksikliklerine, yanlış anlaşılmalara, dil öğreniminin tamamlanamamasına sebep olmaktadır.

Dil öğretim sürecinde amaç hem okuma, dinleme, yazma, konuşma, karşılıklı konuşma becerilerini hem dil bilgisini geliştirmektir. Bu süreçte kullanılan çeşitli materyaller ve ders kitapları bulunmaktadır. Ders kitaplarındaki gramer öğretimi öğrencilerin kendi başına da öğrenebileceği şekilde bol açıklamalı hazırlanmalı, becerilerle birleştirilmeli ve etkinlikleri yaparak uygulaması sağlanmalıdır. Ancak bu şekilde dil öğretimi başarıya ulaşabilir.

YÖNTEM

Bu çalışmada yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden biri olan “doküman analizi” kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2018:189). Araştırmada analiz edilen dokümanlar Türkiye’de ve yurtdışında Türkçe dil öğretim merkezleri tarafından yaygın olarak kullanılan “Yedi İklim yabancılar Türkçe öğretimi ders kitabı (A2)”, “Yeni Hitit yabancılar Türkçe öğretimi kitabı (A1-A2)”, “İstanbul yabancılar Türkçe öğretimi kitabı (B1)”dır. İlgili yayınların düzeyleri, isim-fiil konusunu içerme durumlarına göre belirlenmiştir.

Doküman Analizine Konu Olan Eserler

Ateş, Ş. (2021). Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitabı (A2). Yunus Emre Enstitüsü. Ankara. 11. Baskı ISBN:978-605-82721-8-7

Uzun, N. E. ve Dağ Tarcan Ö. (2019) Ed. Yeni Hitit Yabancılar Türkçe Öğretimi Kitabı (A1-A2). Ankara Üniversitesi TÖMER. Ankara. ISBN:978-975-482-766-8

Yılmaz, M. Y. (2021). Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi Kitabı (B1). Kültür Sanat Yayınevi. 1. Baskı.

Araştırmanın Veri Analizi

Toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. “Betimsel analiz, elde edilen verilerin, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanması...” şeklinde gerçekleşir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada yabancılar Türkçe öğretim kitaplarındaki konu anlatım bölümleri birebir verildikten sonra incelenerek Türkçeyi yeni öğrenen ve isim-fiiller konusunu ilk kez gören öğrenciler için yeterlilik ve öğrenmede faydalı olma düzeyleri incelenmiş, açıklanmıştır.

BULGULAR

a. Yedi İklim Ders Kitabı Konu Anlatımı Bölümü İncelemesi:

A2 / 4. ÜNİTE

- **-ma/-mak/-ış**
- ▶ Annem her gün okula kadar yürümemi istemiyor.
- ▶ Ayşe, gülüşümü beğeniyor.
- ▶ Yanlış yapmaktan korkmayın.

Şekil 1 Yedi İklim Ders Kitabı 186. Sayfa

Yedi iklim yabancılar Türkçe öğretimi ders kitabı A2 düzeyinde konu anlatım bölümü kitabın en sonunda “A2 Dil Bilgisi” başlıklı bölümde yapılmıştır. Kitabın ön sayfalarında ise ilgili dil bilgisi konusuyla ilgili etkinlikler vardır, herhangi bir konu anlatımı mevcut değildir. Fiilimsiler konu anlatımı kitabın 186. sayfasında bulunmaktadır. Konu anlatımını son sayfaya koyması öğrenci için faydalı bir yaklaşımdır. Çalışacak kişi cümle kurarken soru çözerken, konuyu unuttuğunda o bölümden kısaca bakabilir. Fakat konu anlatımı olarak verilen bölüm sadece Şekil 1’de verildiği gibi üç cümledir ve sadece eklerle ilgili örnekler verilmiştir. Bu durumun öğrenme bakımından sadece yabancı dil olarak Türkçe öğrenenleri değil ana dili Türkçe olanları bile zorlayacağı düşünülmektedir.

Kitabın ön sayfalarında isim-fiil konusu ile ilgili boşluk doldurma, cümle kurma, test soruları gibi etkinlikler bulunmaktadır. Ancak yeni bir dil öğrenen kişiye; isim-fiil konusunun tanımı, kapsamı, isim-fiilin cümlelere nasıl geleceği, cümle içinde nasıl bulunabileceği, günlük hayatta kullanım şekilleri öğretilmeden doğrudan alıştırmaların verilmesi şeklinde bir yaklaşımın benimsenmesinin isim-fiillerin öğretimine faydasının az olacağı, etkinliklerin doğru yapılmasını zorlaştıracağı düşünülmektedir.

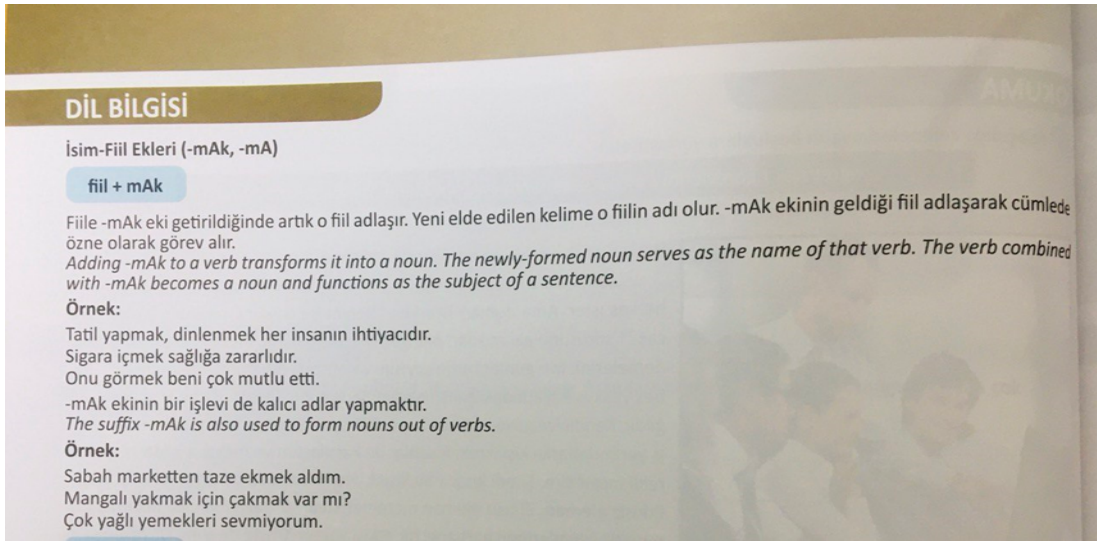
b. Yeni Hitit Ders Kitabı Konu Anlatımı Bölümü İncelemesi

ADLAŞTIRMA				-mE, -mEk, -lylş
Eylem	–	Ek	İyelik Eki	Örnekler
izle	-ma	-mak	–	Burada müzik dinlemem sizi rahatsız ediyor mu?
çalış	-me	-mek		Doğum günümü hatırlamaman çok kötü.
yüz				Bugün TV izlemek istemiyorum.
bak		.....	.....	Bence daha çok çalışması gerek.
git		-ma	-m / -ım / -im / -um / -üm	Yanında olmamız ona şans getirdi.
kullan		-me	-n / -ın / -in / -un / -ün	Burada yüzmek çok tehlikeli.
getir		-ış / -yış	-ı / -i / -u / -ü / -sı / -si / -su / -sü	Bu ilaçları kullanmanız çok önemli.
hatırla		-ış / -yış	-mız / -miz / -ımız / -imiz / -umuz / -ümüz	Yarın okula gitmek düşünmüyorum.
dinle		-uş / -yuş	-nız / -niz / -ınız / -iniz / -unuz / -ünüz	Onun bakışları çok etkileyici.
		-üş / -yüş	-ları / -leri	

Tablo 1 Yeni Hitit Ders Kitabı 116. Sayfa

Yeni Hitit 1 ders kitabında fiilimsilerin konu anlatımı yukarıda görülen tablo ile yapılmıştır. Tablo üzerinde dokuz eylem verilerek onlara ekler getirilip kelimeler oluşturulmuş ve o kelimelerle cümleler kurulmuştur. Eklerin neden ve ne amaçla farklı renklerle yazıldığı tabloda belirtilmemiştir. İncelemelerimize göre renkli yazılanlarda bir sistem gözetilmemiştir. Renklerin sistemsiz bir şekilde kullanımı öğrencilerin aklını karıştıracaktır. Tablo öncesi ve sonrası hiçbir açıklama yer almamaktadır. Tablo bu şekilde karmaşık görünmektedir. Henüz Türkçeye tam olarak hâkim olamayan öğrenci tabloya bakarak hangi eki hangi cümleyle hangi durumlarda kullanacağını ayırt edemeyecektir. Tablonun faydalı olabilmesi için; daha açık, öğretici, her ek için ayrı bir tablo olacak şekilde yapılması gereklidir. Tablo üzerinde sadece ekler ve örneklerin verilmesinin öğrencilerin kafasını karıştırabileceği düşünülmektedir. Tablonun devamında isim-fiil konusu ile ilgili etkinlikler yer almaktadır. İsim-fiillerin tanımı, eklerin kullanımı, cümle içinde kullanılışları, kalıcı isimin ne olduğu, hangi durumlarda olduğu, fiilimsiden farkı öğretilmemekte sadece etkinlikler bulunmaktadır. Yeterli açık anlaşılır konu anlatımı yapılmadan öğrencilerin sadece tablodan konu anlatımını öğrenmesi zor olacaktır. Tablolar bir konu anlatım aracı değil anlatıma yardımcı olan öğretim yöntemlerindedir. Sadece tablo ile öğretimin öğrencinin öğrenmesinde herhangi olumlu bir etki yapmayacağını düşünülmektedir.

c. İstanbul Ders Kitabı Konu Anlatım Bölümü İncelemesi

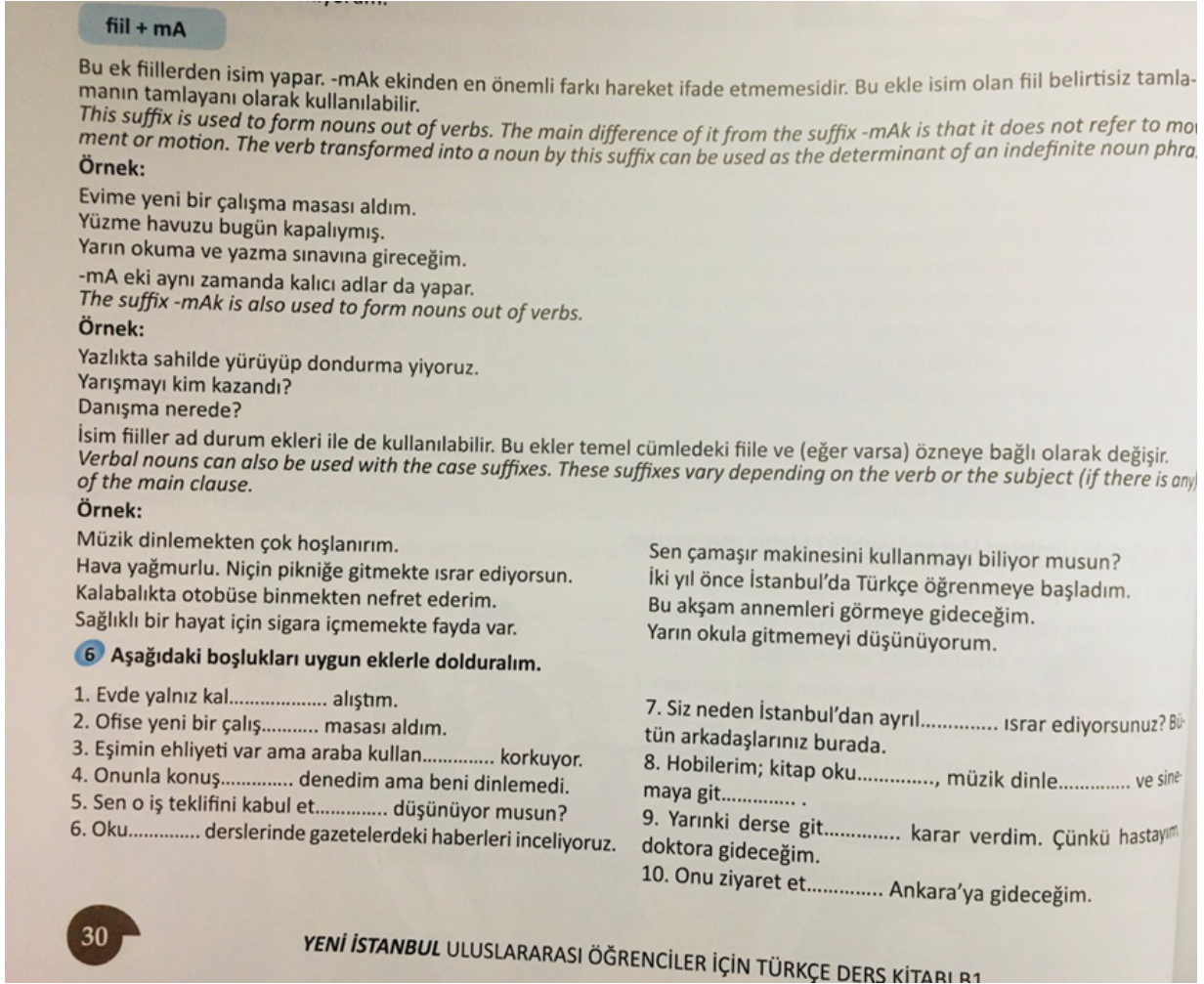

Şekil 2 İstanbul Ders Kitabı 30. Sayfa

İlk olarak -mAk eki ile ilgili tanım yapılmıştır fakat tanım üst düzey Türkçe bilgisi gerektirmektedir. “-mAk ekinin geldiği fiil cümlede adlaşarak özne görevi alır.” denilmiştir. Bu eksik bir tanımdır sadece özne görevinde değil nesne, zarf tümlecisi gibi görevlerde de bulunmaktadır. “Fiile -mAk eki geldiğinde adlaşır.” cümlesiyle tanıma başlanmıştır. İsim-fiilleri yeni öğrenmeye başlayan bir öğrenci adlaşma nedir bilmemektedir. Adlaştıktan sonra ne olur, neden kelimelere -mAk eki ekliyoruz, -mAk ekinin cümleye nasıl bir katkısı var, kelimelerime -mAk eki eklemek cümle kurarken başkalarıyla iletişimimde bana ne tür fayda sağlar gibi sorulara Türkçe öğrenenlerin kitaptaki bu kısa tanımla cevap bulamayacakları düşünülmektedir. İsim-fiil eklerinin ilk önce Türkçe ardından İngilizce konu anlatımları yapılmıştır. İngilizce bilenlerin konuyu daha hızlı kavramasında faydalı olabilir fakat dil öğreniminin önemli bir amacı da hedef dilde düşünmeyi ve anlamayı öğrenmektir. Hedef dile ne kadar maruz kalınırsa o kadar çok hedef dilin öğrenimi de artar. Sadece üç adet örnek verilmiştir. Öğrenciler konuyu okuyup anladıktan sonra örneklerle bakarak -mAk ekini cümlede nasıl kullanabileceğini çözmeye çalışacaktır bu nedenle örnekler ne kadar çok olursa öğrencinin anlaması bakımından o kadar faydalı olacaktır. Örneklerin hepsine olmasa da en azından ilk ikisine açıklama koyulması öğrencinin -mAk ekinin nasıl kullanıldığını anlamasında yardımcı olur. Mesela tanımda “-mAk ekinin geldiği fiil adlaşarak özne olur.” denilmektedir. Bu durum öğrencilerin anlaması bakımından örneklerde gösterilebilir. *Sigara içmek sağlığa zararlıdır. -Sağlığa zararlı olan ne?- Sigara içmek. Görüldüğü gibi -mek ekini alan kelime bu cümlede özne olmuştur* şeklinde açıklanabilir.

-mAk ekiyle yapılan kalıcı adlardan bahsederken sadece “-mAk ekinin diğer işlevi de kalıcı adlar yapmaktır.” demiştir. Öğrenciler kalıcı ad ne demek bilmemektedir bu nedenle bu tanım öğrenci bakımından tamamen geçersiz sayılmaktadır. Bu şekilde öğrenci kalıcı isim ve isim-fiil farkını anlamadığı gibi kalıcı ismin ne olduğu, hangi şartlarda olduğu, neden kalıcı isim dendiği gibi sorulara da cevap bulamaz. Üstteki isim-fiil tanımındaki gibi kalıcı isim tanımının örneğine de sadece üç örnek verilmiştir ve bu örnekler açıklanmamıştır.

Şekil 3 İstanbul Ders Kitabı 30. Sayfa

-mA ekinin hemen arkasından herhangi bir alıştırma verilmeden -mA eki anlatılmaya başlanmıştır. “-mA ekinden en büyük farkı hareket ifade etmez.” denilmektedir fakat -mA ekinin anlatımında hareket bildirdiği bilgisi söylenmemiştir. Böyle dolaylı bir anlatımla Türkçeyi yeni öğrenen öğrenci anlamayabilir. Aynı -mA eki anlatımında olduğu gibi -mA ekinin anlatımı da sadece üç cümle ile ayrıntısız bir şekilde anlatılmıştır. -mA eki hangi amaçlarla kullanılmaktadır, nerelerde kullanılmaktadır, cümleye nasıl katkılarda bulunmaktadır, karşılıklı diyaloglarda / günlük hayatta bana nasıl bir fayda sağlar gibi sorulara öğrenci verilen bu tanımda cevap bulamayacağı düşünülmektedir. -mA eki için de üç örnek verilmiştir ve örnekler üzerinde herhangi bir renklendirme, açıklama yapılmamıştır. Metinde verilen “Belirtisiz tamlamanın tamlayanı olabilir.” cümlesi örneklerle açıklanarak gösterilebilir. Örnek olarak verilen “Evime yeni bir çalışma masası aldım.” cümlesinin üzerinde açıklama yapılarak çalışma tamlayan masası tamlanan şeklinde belirtilebilir.

-mA eki hem isim-fiil hem olumsuzluk eki olarak kullanılmaktadır fakat konu anlatımında bu bilgiye yer verilmemiştir. Olumsuzluk anlamı veren -mA eki önceki konularda işlenmiş olsa da konu hatırlatılıp Türkçe öğrencilerine karıştırmaması gerektiği söylenmelidir. Yeni Türkçe öğrenen öğrenci ekleri ayırt etme konusunda anlatılmadığı takdirde çok başarılı olamayacaktır, bazen ana dili öğrencileri bile bu ayrıntıyı karıştırmaktadır.

-mA ekinin kalıcı adlar yapacağı söylenmiştir fakat kalıcı adlar nedir, -mA eki bu kalıcı adları neden yapar, kalıcı adlara neden gereksinim duyulmuştur, hangi durumlarda -mA eki alanlara kalıcı isim denilebilir gibi ayrıntılara yer verilmemiştir. Üç örnek verilmiş, bu örnekler açıklanmamış ve renklendirilmemiştir.

İsim-fiil eklerinin ad durum ekleri ile kullanılabilmesi, eklerin fiile, özneye bağlı olarak değişeceği bilgisi verilmiştir. Özneye ve yükleme göre değişen ad durum eklerinin Türkçe öğrencilerin daha iyi anlaması bakımından verilen örnekler üzerinden gösterilmesi gerekmektedir. Dört adet -mA eki ile dört adet -mA eki ile ilgili örnek verilmiştir ve örnekler renklendirilmemiştir.

-mA ve -mAk eklerinin, Türkçede bulunan büyük ünlü uyumu kuralına göre -ma, -me, -mak, -mek biçimlerinde kullanıldığı söylenmemiştir. Kelimenin son ünlü harfinin kalınlık/incelik durumuna göre değiştiği söylenmelidir. Söylenmediği takdirde öğrencinin sadece örneklerle bakarak bu durumu anlamasının zor olacağı düşünülmektedir.

DİL BİLGİSİ

İsim-Fiil Eki (-mA + iyelik)
Cümlelerin yüklemdeki işi yapan özne ile isim-fiildeki işi gerçekleştiren kişi aynı olmadığında kullanılır. Adlaştırma eki alan eylemi gerçekleştiren kişi iyelik ekleri ile belirtilir. Cümlelerin yüklemine göre üzerine ad durum ekleri alabilir.
This suffix is used when the subject of the main verb and the subject of the action stated by the verbal noun do not refer to the same person. The person doing the action described by the verbal noun is specified by the possessive suffixes. The case suffixes can also be added to the verbal noun, suffixes depending on the verb of the sentence.

fiil + mA + iyelik eki (+ ad durum eki)

Not: Bu yapının kullanıldığı isim-fiillerdeki işi gerçekleştiren kişi ya da nesnelere tamlayan eki (-In , -nIn) alır ya da isim-fiilden önce işi gerçekleştiren bir iyelik zamiri (benim, senin, onun, vb.) bulunur. Bu iyelik zamiri gizli özne gibi bazen cümlede yer almayabilir.
The person(s) or thing(s) doing the action formed by this verbal noun either take determinant suffix at the end (-In , -nIn) or a possessive pronoun (benim, senin, onun etc.) before the verbal noun. Similar to a null subject, this possessive pronoun may sometimes not be present in the sentence.

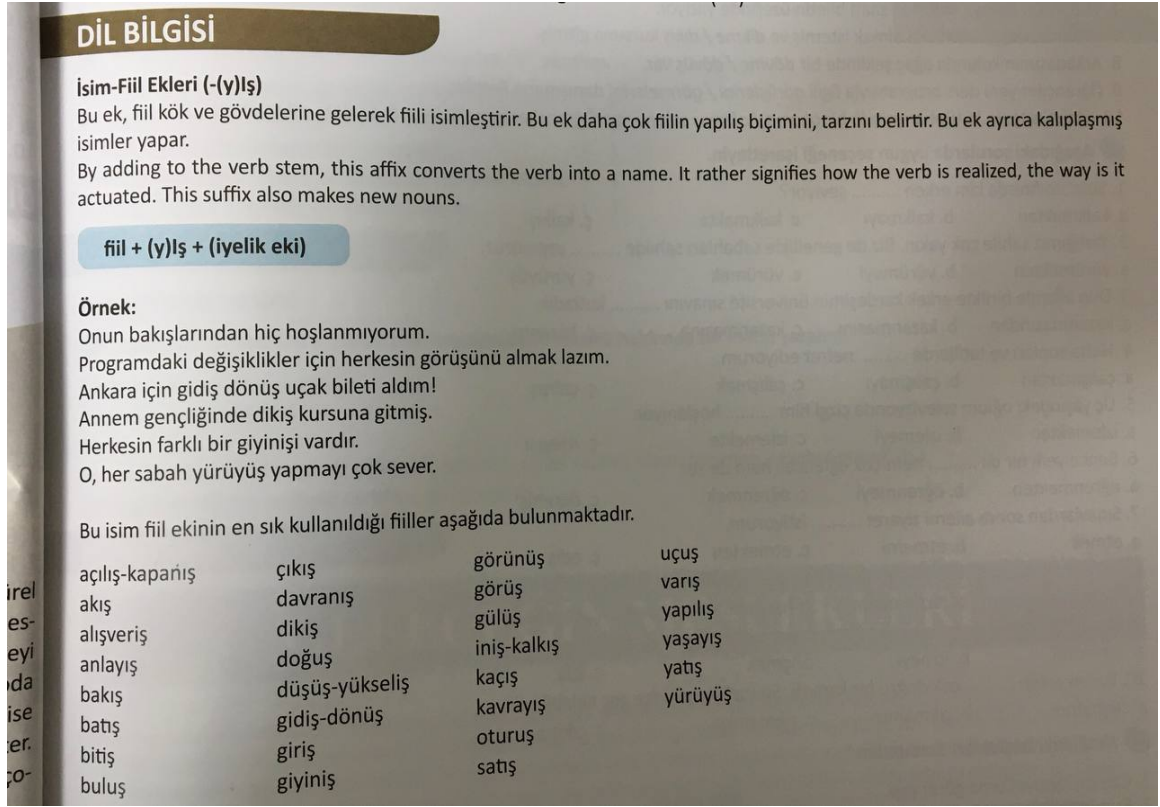
Bilgisayarın kapanmasını bekliyorum. (*I am waiting for the computer to shut down.*)
(Sizin) bu toplantıya katılmanız çok önemli. (*It is highly important that you attend this meeting.*)

Örnek:

Sizin işten ayrılmanız bizi çok üzdü.	Doğum gününe onun gelmesini istemiyorum.
Derslere düzenli gelmeniz sizin için çok yararlı.	Komşular yüksek sesle müzik dinlememizden rahatsız oluyor.
Senin evi temizlememene çok kızıyorum.	Buraya gelmenizde hiçbir sakınca yok.

Şekil 4 İstanbul ders kitabı 35. Sayfa

-mA ekinin iyelik eki ve ad durum eki ile ne zaman ve neden kullanıldığı anlatılmıştır. Konu anlatımı çok üst seviyede ve karmaşık yapılmıştır. Bu konu anlatımı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen, isim-fiilleri ilk defa gören/öğrenen kişiler için değil, ana dili olarak Türkçe kullanan öğrenciler için daha uygundur. Cümleler öğrencilerin anlayacağı şekilde verilmemiştir. Konu anlatımının ardından verilen örnekler açıklanmamıştır. Örneklerin hepsinin değil ama en azından iki tanesinin açıklanması öğrencilerin cümlelerin kurulması ve cümlelerin içinde kullanım şekillerini öğrenmesinde fayda sağlayacaktır. Örneklerin renklendirilmesi ise öğrencilerin dikkatini çekecek yerleri göstermede faydalı olacaktır aksi durumda öğrenci örnekleri okur ve konu ile ilgili önemli yerlere dikkat etmeden geçeceği öngörülmektedir.

Şekil 5 İstanbul Ders Kitabı 39. Sayfa

-Iş ekinin konu anlatımı, -mAk ve -mA eklerinin konu anlatımı ve alıştırmalarından sonra verilmiştir, bu öğrenciler için faydalı bir durumdur. Diğer bir konu olan -Iş ekine geçmeden önce -mA, -mAk eklerinin sindirilmesi ve kalıcı hale getirilmesi bir diğer konunun daha kolay öğrenilmesini sağlar. İlk olarak -Iş ekinin tanımı verilmiştir. -Iş ekinin fiili isimleştirmesi, fiilin tarzını belirtmesi anlatılmıştır. Hemen ardından ekin kalıplaşmış isimler yaptığı söylenmiştir. İki ayrı tanımla ve örnekle anlatılacak konu aynı anda verilmiştir. Bu durum -Iş ekiyle yapılan isim-fiillerin ve -Iş eki olarak oluşmuş kalıplaşmış isimlerin karıştırılmasına neden olacaktır. -Iş ekinin fiilin tarzını, yapılaş biçimini belirttiği söylenmiştir. Fakat ardından tarz nedir, ne şekilde tarz belirtir, fiilin yapılaş biçimi derken ne denilmek istemiştir gibi ayrıntılara değinilmemiştir. Tarzın kendine özgülük, bireysellik anlamına geldiği anlatılmadığı sürece öğrencinin bu konu anlatımından bunu öğrenmesi çok zordur. Konu anlatımı Türkçeyi yeni öğrenen bir öğrenciye öğretmekten ziyade ana dili Türkçe olan ya da bu konuyu bilen ve tekrar yapıyor olan bir kişiye anlatıyormuş izlenimi vermektedir.

Konu anlatımından sonra altı adet cümle ile -Iş ekine örnek verilmiştir. Ancak kalıplaşmış isim ve isim-fiil olarak kullanılan -Iş ekleri ayırt edilmemiştir öğrencilerin bu örnek cümlelerde hangisinin isim-fiil, hangisinin kalıplaşmış isim olduğunu anlaması ve ayırt etmesi çok zor olacaktır. Verilen örnekler açıklanmamış, renklendirilmemiştir. Örneklere açıklama eklenmesinin çok önemli olduğu düşünülmektedir. Türkçeyi yeni öğrenenler, ilk olarak konu anlatımında verilen örnekleri taklit edecek, ardından cümle üretecektir. Örnek olarak verilen ilk cümle "Onun bakışlarından hiç hoşlanmadım."dır. *İnsanların bakışları farklı farklıdır ve zaman zaman değişebilir bu şekilde bireysellik farklı bir tarz belirtiyorsa -Iş eki kullanılabilir* denilebilir. Kitapta örnekler farklı cümleler şeklinde verilmiştir. Bu şekilde vermek yerine aynı kelime farklı cümlelerle kullanılarak (*Ali'nin bakışları sert, Ahmet'in bakışları ise yumuşaktı.*) -Iş eki kullanılan kelimenin kendine özgülük anlamına geldiğini öğrencilerin örneklerle anlaması sağlanabilir.

-Iş ekinin en çok kullanıldığı fiilleri vermek sakıncalı bir durumdur. Türkçe öğrenenlerin sadece bu ekleri ezberleyip -Iş ekiyle yeni kelime üretme çabasına girmemesine neden olabilir. Öğrenciler basit yola kaçarak -Iş ekini ezberleyecektir üstelik öğrencilerin hangi durumlarda Türkçe kullanacağını, Türkçeyi hangi amaçla öğrendiklerini, nerelerde kullanacaklarını bilmeden -Iş ekinin en çok kullanıldığı fiilleri saptamak çok zordur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’deki yabancı uyruklu öğrencilerin artması ile dil öğrenimi büyük bir önem kazanmıştır. Bu durum alandaki öğretim sorunlarını ve sorularını da beraberinde getirmiştir. İkinci dil öğretiminde ilk amaç iletişimi, okuma, dinleme, yazma, konuşma, karşılıklı konuşma alanlarını geliştirebilmektir. Fakat bu becerilerin kazandırılması ve kullanılması dil bilgisi öğretimi olmadan mümkün değildir. Kıvrıkcık (2004)’ın çalışmasında da hedef dilde cümle kurabilmek için dil bilgisi kurallarının öğrenilmesi gerektiğini söylemektedir.

İsim-fiiller ve fiilimsiler öğrenilmesi zor bir konudur. Fiilimsi konusunu öğrencilerin kavrayabilmesi için isim, sıfat, fiil, zarf ve cümlenin öğelerini bilmesi gerekmektedir. Sırf bu sebeplerle anadili öğrencilerinde bile fiilimsiler konusu 8. sınıf düzeyindeki öğrencilere gösterilmektedir. Anadili konuşurları Türkçeyi sezerek küçükken öğrendiği için bazı kuralları fark etmeden kullanmaktadırlar fakat yabancı dil öğrenenleri için bu durum geçerli değildir. Bu nedenle dil bilgisi kuralları öğretilirken daha titiz, çok örnekli ve ayrıntılı anlatılmalıdır.

Yedi İklim Türkçe öğretimi kitabında isim-fiil konusu A2 seviyesinde verilmiştir. Fatma Bölükbaş Kaya “Yabancılarla Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi” isimli kitabında isim-fiiller (adlaştırma) konusunu B1 düzeyinde verilmesi gereken dil bilgisi konuları içinde almıştır. Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesine göre A2 düzeyinde basit bağlama cümleleri, basit tabirler ve cümleler kullanılabilir (Telc, 2013:115). İsim-fiillerin öğreniminde ise daha karmaşık dil bilgisi konularının, soyut tabirlerin, yan cümlelerin bilinmesi gerekmektedir. Üstelik öğrencilerin isim-fiiller konusunu öğrenebilmesi için isimlerin, fiillerin ve cümlenin öğelerinin basit düzeyde bilinmesi gerekmektedir. Bu nedenlerle isim-fiillerin öğretimi B1 düzeyinde yapılmalıdır. A2 düzeyinde ise isim-fiil konusuna girilmeden ekler verilmeden cümlelerdeki yapılar(-mAk iste vb.) verilmelidir.

Yedi İklim ders kitabı A2 seviyesi 186. sayfaya bakıldığında; konu anlatımının çok az olduğu, metin şeklinde değil sadece örnek ve alıştırmalarla verildiği görülmektedir. Türkçeyi yeni öğrenen birinin herhangi bir yönlendirme olmadan konuyu sezebilmesi mümkün değildir. Yeşilyurt (2018) sıfat-fiillerle ilgili çalışmasında da belirtildiği gibi böyle bir konu anlatımı tek başına ekleri öğretmede yeterli değildir. Bu nedenle Türkçe öğretimi ders kitaplarında konu anlatımı ayrıntılı, bol örneklerle ve örnek açıklamalarıyla verilmelidir. Kitabın son sayfalarında dil bilgisi konuları anlatılırken ilk sayfalarında konularla ilgili etkinliklere yer verilmiştir. Kitabın son sayfasında dil bilgisine yer verilmesi öğrencilerin bilgiye çabuk ulaşması ve tekrar etmesi bakımından faydalıdır fakat konu anlatımı her ekle sadece birer cümle kurarak yapılmıştır. Konu anlatımının olmaması, sadece ekler kullanılarak örnek cümlelerle yapılması, örnek sayısının az olması öğrencilerin anlamasını ve öğrenmesini zorlaştıracaktır. Kitapta ilk olarak isim-fiillerin tanımı verilmeli ve isim-fiillere örnekler verilmelidir. Bunlar verildikten sonra ekler tanıtılmaya başlanmalı; ilk olarak ekin tanımı/nerelerde kullanıldığı, kalınlık/incelik uyumuna göre değişimi verilmelidir. Ardından her ekin oluşturduğu kalıcı isim anlatılmalıdır. Eklerin anlatımından sonra bol örnek verilmelidir. Sadece etkinlikler ile konunun başarılı bir şekilde öğretilmesi zordur bu nedenle öğrencilerin konunun Türkçede ne işe yaradığını, nasıl kullanacağını, hangi diyalog içerisinde niçin kullanacağını öğrenmesi gerekmektedir. Konu anlatımları etkinliklerden önce bu şekilde yapılmalıdır.

Yeni Hitit Türkçe öğretimi ders kitabında aynı Yedi İklim kitabındaki gibi konular A1-A2 düzeyinde verilmiştir. Koşucu (2007) da aynı kitap ve seviyedeki ulaçlar için öğrenci düzeyine uymadığını söylemektedir.

Yeni Hitit ders kitabı 1, 116. sayfaya bakıldığında; kitapta konu anlatımı öncesinde ve sonrasında hiçbir açıklama olmadan tablo ile yapılmaya çalışılmıştır. Tablo bir konu anlatım materyali olmayıp sadece öğretime yardımcı yöntemlerden olduğu için konu anlatımında sadece tablonun kullanılması öğrencilerin konuyu öğrenmesini zorlaştıracaktır. Tablo verilmenden önce ilk olarak isim-fiil konusunun konu anlatımı yapılmalıdır. Kalfa (2019) makalesinde aynı sonuca ulaşarak sarmal konu anlatımı kullanılması gerekliliğini belirtmiştir. Eğer tablo kullanılmak isteniyorsa tablonun nasıl kullanılmasının açıklamasının ardından tablonun verilmesi gerekmektedir. Tablonun bu şekilde bütün ekleri içermesi de öğretim açısından başarılı değildir. Tablonun parçalara ayrılması gerekmektedir. İlk olarak -mAk ekinin -mek, -mak hâli, eylemlere bu ekin getirilişi ve cümle içinde kullanılması şeklinde bir tablo yapılmalı ardından aynı şekilde -mA ve -İş eklerine de tablolar yapılmalıdır. Bu şekilde tablo daha ayrıntılı olmakta ve daha çok örneği içermektedir. Öğrencinin kafasının karışma ihtimalini azaltıp dersi öğrenme konusundaki başarı oranını yükseltmektedir. Yeni Hitit kitabının not bölümünde eksik bilgi verilmiştir sadece -mAk ekiyle olan kalıcı isimlere örnekler verilmiştir oysaki ilk olarak kalıcı isim anlatılmalı ardından -mAk, -mA, -İş ekleriyle ilgili bol örnek verilmelidir. Tablo nedensiz ve sistemsiz bir şekilde renklendirilmiştir. Bu durum öğrencinin kafasını karıştıracak, kelimelerin özel anlamlara sahip olduğu yanlışlığına neden olacaktır. Konu anlatımı bölümü sistemsiz bir şekilde renklendirilmemelidir ve renklendirilmenin nedenleri açıklanmalıdır.

İstanbul Türkçe öğretim setinde isim-fiiller konusu B1 seviyesinde verilmiştir. Avrupa Ortak Başvuru Metninin(Telc,2013:115) ve Fatma Bölükbaş Kaya’nın “Yabancılarla Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi” isimli kitabında da önerildiği düzeyde verilmiştir. İsimler, fiiller, cümlenin öğeleri konuları öğrenildikten sonra isim-fiiller konusu verilmiştir.

İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabına baktığımızda, ilk olarak -mAk eki anlatılmıştır. -mAk ekinin anlatımında eksik bir tanım yapılmıştır nesne, zarf tümleci görevlerinde de bulunduğu atlanmıştır. Eklerin kalıcı ad yapmasından bahsederken kalıcı adın da açıklaması yapılmalı, bu açıklama içinde kalıcı ismin ne olduğu, hangi şartlarda

oluştugu, neden ismine kalıcı isim dendiği gibi ayrıntılara yer verilmeli ve bol örnekle pekiştirilmelidir. İstanbul ders kitabında tanımların ayrıntısız, örneklerin az olduğu görülmektedir. –mAk, -mA ve –İş eklerinin konu anlatımlarının ayrı ayrı yapılması öğrencilerin anlaması bakımından olumludur ancak konu anlatımı özensiz, ayrıntısız isim-fiiller konusunu ilk kez gören birinin anlamayacağı şekilde yapılmıştır. Konu anlatımında Türkçe ile beraber İngilizce de kullanılmıştır. Dil öğreniminin amacı hedef dilde düşünmeyi, anlamayı ve öğrenmeyi sağlamaktır. Bu nedenle anlatımı Türkçe yapıldığında belki cümleleri anlaması İngilizceye göre daha zor olacaktır ancak öğrenci konuyu daha kolay özümseyecektir. Konu anlatımı bölümünde örnekler çok az, fotoğrafsız, renklendirme olmadan yapılmıştır öğrencinin dikkatini çekebilmesi ve motivasyonunu artırabilmesi için fotoğraflar koyulmalı ve konu ile ilgili ekler renklendirilmelidir. Konu anlatımı bölümünde –İş ekinin kalıp isim oluşturduğu bilgisi ve örnekleri verilmemiştir. Koşucu (2007)'nin ulaçlar için yaptığı çalışmasında da ulaçların bazı yapılarına yer verilmediği görülmüştür. Konu eksik verilmemelidir.

İsim-fiil konu anlatımı incelenen kitaplarda farklı düzeylerde olduğu görülmektedir. Doyumağaç (2017)'ın dil bilgisi konularının düzey bakımından paralellik gösterilip gösterilmediği bakımından incelenen çalışmada, konuların paralellik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe öğretiminin başarılı bir şekilde gerçekleşebilmesi için konuların öğretim seviyeleri bir standarta oturtulmalı ve bütün yabancılara Türkçe öğretim kitapları bu kurallara uygun hazırlanmalıdır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanılarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Dil bilgisi anlatımı kısa veya sadece örneklerle olmamalıdır. İlk olarak isim-fiillerin tanımı verilmeli ardından eklerle nasıl cümle kurulacağı ve cümlelerdeki isim-fiilleri öğrencilerin nasıl fark edecekleri öğretilmeli.
- Eklerin nerede ve hangi durumlarda kullanılacağı, ne işe yaradıkları, hangi harfe göre –me, -ma, -mak, -mek, -ış, -iş, -uş, -üş şekillerinde kullanıldıkları ayrıntılı bir şekilde belirtilmeli ve bu anlatım bol örnekle desteklenmeli.
- Kalıcı isimler her ekin ardından ayrı olarak verilmeli ve ayrıntılı bir şekilde anlatılmalıdır.
- Kalıcı isim, isim-fiil ayrımı çizilmeli hangi durumlarda kalıcı isim hangi durumlarda isim-fiil olarak kullanıldığı tanımlanmalı ve bol örneklerle öğretilmeli.
- Her bir ek ve durum için ayrı ayrı örnekler kullanılmalı örnekler en son durumda beraber verilmeli.
- Konu anlatımı sadece Türkçe olmalı başka dillerde konu anlatımı yapılmamalı.
- Eğer tablo kullanılacaksa konu anlatımı ardından kullanılmalı.
- Tablo kullanımında her ek için ayrı tablo yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Alyılmaz, S. Biçer, N. ve Çoban, İ. (2015). Atatürk Üniversitesinde Öğrenim Gören Kırgız Öğrencilerin Türkçe ve Türkiye'ye Yönelik Görüşleri. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 4(1), 328-338.
- Banguoğlu, T. (1990). Türkçenin Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Batstone, R. (2008). Grammar. Oxford: Oxford University Press.
- Benhür, M. H. (2002). Türkçenin Yabancılara Öğretiminde Tartışılmayan Ana Kavramlar. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Chomsky, N. (1965). Aspects of the theory of syntax. Cambridge, MA: MIT Press.
- Council For Cultural Commission (2013). Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi. 2. Basım. Frankfurt: Telc Gmbh.
- Doyumağaç, İ. (2017). Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarında Dil Bilgisi Öğretimi. Yüksek lisans tezi. Adıyaman Üniversitesi.
- Ellis, R. (2002). The Place Of Grammar Instruction İn The Second/Foreign Language Curriculum. Eli Hinkel&Sandra Fotos (Ed.), New Perspectives On grammar Teaching İn Second Language Classrooms (S. 14 - 34). Routledge: London.
- Güneş, F. (2013). Dil Bilgisi Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar. Dil ve Edebiyat Eğitimi
- Gürbüz R. ve Güleç İ. (2016). Türkiye'de Eğitim Gören Yabancı Öğrencilerin Türkçeye İlişkin Görüşleri: Sakarya Üniversitesi Örneği. Sakarya University Journal Of Education, 6(2), 141-153.
- Kalfa, M. (2019). Yabancılara Türkçe Öğretiminde “-Ma’k” ve “-Ma’” Master Eklerinin Öğretimi. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 7(4), 1063-1076
- Kaya Bölükbaş, F. (2021). Yabancılara Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi. Kültür Sanat Basımevi. İstanbul.
- Kıvrıkcık, Y. Ş. (2004). Türkçedeki Bazı Birleşik Yapıların(İsim-Fiil, Sıfat-Fiil, Zarf-Fiil) Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Koşucu, F. Z. (2007). Türkçenin Yabancılara Öğretiminde Ulaçların Düzeylere Göre İncelenmesi. Yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Larsen-Freeman, D. (2014). Teaching Grammar. In M. Celce-Murcia, & D. M. Brinton, M.A Snow (Ed). Teaching English As A Second Or Foreign Language (Pp. 256-270). (4th Edn). Boston, Ma: Heinle/Cengage Learning
- Melanlıoğlu, D. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretenlerin Hâl Eklerinin Öğretimine İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Araştırma. Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkishor Turkic Volume 7/4, Fall 2012, p. 2401-2411.
- Nurlu, M. ve Kaya, M. (2017). Özgün ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirilmiş Metinlerde Fiilimsi Kullanımı: Dokuzuncu Hariciye Koğuşu Ve Yılkı Atı Örneği. Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkishor Turkic Volume 12/28, p. 325-342.
- Sudhakar, M. ve Farheen, S. F. (2015). The Importance Of Grammar İn English Language Teaching. International Journal Of Scientific Research, 4/8, 122-124.
- Wang, F. (2010). The Necessity Of Grammar Teaching. English Language Teaching.
- Yeşilyurt, Ş. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde “-dlk” ve “-An” Sıfat Fiil Ekiyle Yapılan Cümle Birleştirmelerini Cümle Ögesi ve Zaman Ekine Göre İnceleme. Turkish Studies Educational Sciences Volume 13/27, Fall 2018, p. 1693-1710 DOI: 10.7827/Turkish Studies.14397 ISSN: 1308-2140 Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Doküman Analizi Uygulanan Eserler

Ateş, Ş. (2021). Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitabı (A2). Yunus Emre Enstitüsü. Ankara. 11. Baskı
ISBN:978-605-82721-8-7

Uzun, N. E. ve Dağ Tarcan, Ö. (2019). Ed. Yeni Hitit Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitabı (A1-A2). Ankara Üniversitesi
TÖMER. Ankara. ISBN:978-975-482-766-8

Yılmaz, M. Y. (2021). Yeni İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitabı (B1). Kültür Sanat Yayınevi. 1. Baskı.